

Pk-yritysten digitalisaatiotarpeet ja digiosaamisen kehittäminen

17.10.2022

Digitalisaatio haastaa pk-yritykset omaksumaan uusia toimintatapoja mahdollistaen samalla kilpailukyvyn kehittämisen uusilla tavoilla. Tasapainoilu operatiivisen toiminnan ja uudistumisen välillä ei aina ole yksinkertaista, mutta usein välttämätöntä yrityksen tulevan kannattavuuden kannalta. Digitalisaation kautta on saavutettu merkittäviä hyötyjä esimerkiksi yrityskuvan vahvistumisen, asiakaspalvelun parantumisen ja uusien asiakkaiden tavoittamisen kautta (Joensuu-Salo ym., 2017). Digitalisaatio avaa myös uusia liiketoimintamahdollisuuksia, tiivistää yhteistyötä kumppaneiden kanssa ja tehostaa liiketoimintaprosesseja (Joensuu-Salo ym., 2017). Näin ollen myös pk-yritysten osalta on keskeistä lähteä kehittämään digiosaamista.

Hyötyjen saavuttaminen edellyttää osaamis- ja teknologiatarpeiden tunnistamista. Tässä artikkelissa tarkastellaan kirjallisuuden pohjalta pk-yritysten digitalisaatiotarpeita ja toisaalta digiosaamisen kehittämistä, mitkä yhdessä luovat pohjan SeAMKin Digital Business Labin toimintamallille.

Digiosaamisen kehittäminen

Digitalisaatio-osaamisen kehittäminen haastaa pk-yrityksiä aina strategisen suunnittelun tasolta resurssoinnin kautta yksittäisten järjestelmien ja teknologioiden tuntemiseen. Ylätason tarkastelussa pk-yrityksiltä puuttuu usein strategia ja pidemmän ajan etenemissuunnitelma (*eng. roadmap*) digitalisaation hyödyntämiseen (Hulla ym. 2021). Digitaalisen maturiteetin tarkastelussa strategian olemassaolo ja uusien digitaalisten liiketoimintamallien käyttöönotto edustaakin pk-yrityksen osalta korkeinta osaamistasoa (Joensuu-Salo ym., 2017). Toisaalta digitalisaatioon liittyvä informaatiotulva on valtava ja uusia teknologioita kehittyy jatkuvasti.

Samalla yrityksen tulisi olla saavutettavissa uusissa kanavissa. Näin ollen mahdollisten hyötyjen tunnistaminen haastaa pk-yritykset etenkin, kun henkilöstöltä saattaa puuttua tarvittavia kykyjä, osaamista tai kiinnostusta digitalisaation (Hulla ym. 2021). Mahdollisuuksien tunnistamisessa ja pidemmän ajan suunnittelussa on kyse yritysten pyrkimyksestä ymmärtää digitalisaatiota laajemmin (Tuuri & Katajavirta, 2021). Pk-yritysten osalta tulee huomioida myös resurssien riittävyys, sillä yrityksillä ei välttämättä ole kykyä investoida digitalisaation eri osa-alueisiin (Hulla ym. 2021).

Yrityksillä on tutkimuksessa selvitetty tarve kehittää yhteistyötä koulutustoimijoiden, kuten SeAMK ja Sedu, kanssa digitalisaation ollessa yksi merkittävimmistä kehitettävistä osa-alueista (Tuuri & Katajavirta, 2021). Yhtä lailla onnistuminen digitaalisissa investoinneissa nähdään usein riippuvaiseksi henkilöstön ja kumppaneiden osaamisesta (Kauppinen & Kivikoski, 2021). Tämä avaa väyliä Digital Busines Labin tyyppiselle toiminnalle yhteistyön kynnysten madaltajana.

Digitalisaatiotarpeet

Digitalisaatiotarpeiden skaala on laaja ja erityisesti pk-yrityksissä vaihtelu on suurta johtuen jo yritysten toiminnan ja organisaatioiden kokoeroista. Yhden hengen yrityksessä tarpeet ovat huomattavan erilaiset kuin lähes 50 miljoonan euron liikevaihtoa tekevässä yrityksessä. Kirjallisuuden (Tuuri & Katajavirta, 2021, Kauppinen & Kivikoski, 2021, Joensuu-Salo ym, 2017) ja Digital Business Lab -hankkeessa tehtyjen haastattelujen kautta voidaan tunnistaa seuraavia osaamisalueita, joilla yritykset ovat jo kehittäneet toimintaansa ja joiden kehittämisessä kaivataan jatkossa mahdollisesti ulkopuolisten toimijoiden apua:

- Digitaalinen markkinointi ja sosiaalisen median hyödyntäminen
- Asiakashallintajärjestelmät
- Toiminnanohjausjärjestelmät
- Yrityksen prosessien digitalisointi
- Verkkokauppa
- Pilvipalvelut
- Tietoturva ja kyberturvallisuus
- Data analytiikka ja raportoinnin kehittäminen
- Yleiset tietotekniset taidot, Office-ohjelmistot
- Tietojärjestelmien hankintaosaaminen
- Kehitysteknologioiden pilotoinnit
- Toimialan sisäinen yhteistyö teknologioiden käyttöönotossa

Yritysten sisäisten prosessien digitalisointi esimerkiksi taloushallinnon muodossa on edennyt nopeimmin, samoin Teamsin kaltaisten viestintävälineiden ja verkkotallennuksen hyödyntäminen erityisesti korona-aikana (Kauppinen & Kivikoski, 2021). Suurimmat hyödyt digitalisaatiosta on koettu saatavan yrityskuvan vahvistumisen, asiakaspalvelun kehittymisen ja uusien asiakkaiden tavoittamisen kautta (Joensuu-Salo ym., 2017). Siirryttäessä edistyneempiin teknologioihin, kuten IoT-, konenäkö tai tekoäly, omaksumisaste laskee muutamiin prosentteihin (Kauppinen & Kivikoski, 2021). Tämä on hyvin ymmärrettävissä digiosaamisen kehittämisen haasteiden näkökulmasta, koska uudemmat teknologiat vaativat tietoisuutta ja ymmärrystä niiden mahdollisuuksista (Hulla ym., 2021). SeAMKin ja Digital Business Labin tehtävänä onkin tuoda yrityksille tietoisuutta näistä teknologioista ja mahdollistaa matalan kynnykset kokeilut ja pilotoinnit eri teknologioista. Samalla Digital Business Lab markkinoi jo käynnissä olevia hankkeita sekä pyrkii käynnistämään uutta hanketoimintaa mielenkiintoisten teknologioiden ympärille.

Pohja toimintamallille

Alueellisesti vahvana osaamisen kehittäjänä SeAMKilla on mahdollisuus tukea pk-yrityksiä niin digitalisaation mahdollisuuksien tunnistamisessa kuin myös digiosaamisen kehittämisessä. Digital Business Lab tulee vastaamaan tähän haasteeseen omalta osaltaan tarjoamalla sisältöjä oman toiminnan kehittämiseen, muotoilemalla opiskelijatoimeksiantoja yhdessä yritysten kanssa sekä markkinoimalla olemassa olevaa että kehittämällä uutta TKI-toimintaa digitalisaatioon liittyen.

Mikko Kulmala
Lehtori
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Kirjoittaja toimii projektipäällikkönä EAKR-rahoitteisessa Digital Business Lab -hankkeessa. Tämä artikkeli on osa em. hanketta.

Lue lisää hankkeen verkkosivuilta.

Hulla, M., Herstätter, P., Wolf, M., & Ramsauer, C. (2021). Towards digitalization in production in SMEs–A qualitative study of challenges, competencies and requirements for trainings. Procedia CIRP, 104, 887-892.

Joensuu-Salo, S., Hakola, J., Katajavirta, M., Nieminen, T., Liukkonen, J., Pakkanen, J., & Nummela, J. (2017). Pk-Yritysten Digitalisaatio Etelä-Pohjanmaalla.

Kauppinen, T. & Kivikoski J. (2021). Pk-yritysten opit digitalisaatiosta 2020 – Miten digitalisointi on auttanut pk-yrityksiä menestymään. [Viitattu 7.6.2022]. Saatavissa https://www.yrittajat.fi/wp-content/uploads/2021/09/tutkimus_pk_yritysten_digitalisaatiosta_2020-1.pdf

Tuuri, H. & Katajavirta M. 2021. Etelä-Pohjanmaan osaamisbarometri 2021. [Viitattu 18.1.2022]. Saatavissa: https://lehti.app-staging.seamk.hion.dev/app/uploads/2021/12/7d69d014-osaamisbarometri-2021.pdf